

Notat

16. marts 2023
KNK/NANLAU
J.nr. 2022 - 9223

Høringsnotat til ændringer i bekendtgørelse om kompensation ved svindel med NemKonto.

1. Indledning

Udkast til ændringer i *bekendtgørelse om udbetaling af økonomisk kompensation ved udsættelse for svindel eller fejl ved anvisning eller ændring af NemKonto* har været i ekstern høring fra den 25. januar til den 1. marts 2023 hos 53 myndigheder og organisationer.

Udkastet blev ligeledes offentliggjort på Høringsportalen. Udkastet indeholdt forslag til ændringer, som har til hensigt at muliggøre en mildere uagtsomhedsvurdering af borgere med kognitive udfordringer i kompensationsordningen ved svindel med NemKonto.

Der er modtaget 13 svar fra de hørte myndigheder og organisationer, hvoraf 6 indeholder bemærkninger. Nedenstående *tabel 1* viser fordelingen heraf. De seks bemærkninger og besvarelserne heraf fremgår af afsnit 3 i dette notat.

Tabel 1
Afgivne høringssvar

	Dato	Bemærkninger
Afsender		
Psykiastrifonden	01-03-23	Ja
Danske Handicaporganisationer	28-02-23	Ja
Social-, Bolig- og Ældreministeriet	28-02-23	Ja
Finans & Leasing	28-02-23	Ja
KL	28-02-23	Ja
Dataetisk Råd	16-02-23	Nej
Rigsrevisionen	08-02-23	Nej
Miljøministeriet	08-02-23	Nej
Beskæftigelsesministeriet	07-02-23	Ja
Forsvarsministeriet	07-02-23	Nej
Danske Ældreråd	03-02-23	Nej
Kirkeministeriet	30-01-23	Nej
Justitsministeriet	26-01-23	Nej

2. Sammenfatning af ændringer i bekendtgørelsen i forhold til høringsudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til følgende ændringer i bekendtgørelsesteksten:

- § 1, stk. 4. Der er foretaget sproglige justeringer med henblik på at opnå et mere tidssvarende sprog.
- § 1, stk. 4. Det er præciseret, at stk. 4 ikke omfatter situationer, hvor ansøgeren har handlet med forsæt til den indtrådte skade.

3. Høring over udkast til ændringer i bekendtgørelse om udbetaling af økonomisk kompensation ved udsættelse for svindel eller fejl ved anvisning eller ændring af NemKonto

De seks høringssvar med bemærkninger, og Digitaliseringsstyrelsens besvarelse her til, fremgår af nedenstående. Der gøres opmærksom på, at høringsparternes bemærkninger er gengivet i tilpasset form af hensyn til læsevenligheden.

Psykiatrifonden:

Psykiatrifonden pointerer, at de til fulde støtter hensigten med ændringen i bekendtgørelsen.

Psykiatrifonden opfordrer til en eksplicit tydeliggørelse af begrebet ”sindssygdom”, da de finder det både lægeligt og retsligt diffust.

Derudover fremhæves en betænkning om, at 1. pkt. i § 1, stk. 4 ikke gør sig gældende, ”... *hvis ansøger forbigående har hensat sig i den lignende tilstand som følge af indtagelse af beruselsesmidler, euforiserende stoffer eller lignende.*” Psykiatrifonden fremhæver, at målgruppen for ændringerne ofte også lider af misbrugssygdomme, hvorfor det kan være svært at påvise, hvad der var den udløsende årsag. Det anbefales at vurdere ansøgeren på det samlede sygdomsbillede.

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for Psykiatrifondens bemærkninger.

Digitaliseringsstyrelsen anerkender, at ordet sindssygdom ikke er det mest hensigtsmæssige. Der foretages derfor en sproglig justering, som lægger sig op ad forslaget fra Social-, Bolig- og Ældreministeriet. Dette forslag og svar fremgår af side 4.

Digitaliseringsstyrelsen har med formuleringen af undtagelsen til § 1, stk. 4, pkt. 1 til hensigt at forhindre, at der skal udbetales kompensation i tilfælde, hvor den groft uagtsomme handling er udløst af, at personen har indtaget beruselsesmidler eller andre euforiserende stoffer. Formuleringen er udformet med inspiration fra Erstatningsansvarslovens § 24 b, stk. 2, da formålet med ændringen er at bringe retssikkerheden på linje hermed. Derudover bemærkes det, at der i undtagelsen henviser til, at pkt. 1. ikke er gældende *hvis ansøger forbigående har hensat sig i den lignende tilstand som følge af indtagelse af beruselsesmidler, euforiserende stoffer eller lignende.* Det er Digitaliseringsstyrelsens vurdering, at § 1, stk. 4 giver mulighed for at udbetale kompensation til borgere med psykiske sygdomme og nedsat psykisk funktions-evne, selvom disse måtte have misbrugssygdomme, såfremt det konkret vurderes,

at situationens udfald ikke skyldes indtagelsen af beruselsesmidler eller andre euforiserende stoffer.

Danske Handicaporganisationer:

Danske Handicaporganisationer tilkendegiver, at de er glade for ændringen i bekendtgørelsen, som udvider muligheden for at blive kompenseret ved svindel – også i tilfælde hvor ansøger har handlet groft uagtsomt eller forsætligt.

Derudover foreslår Danske Handicaporganisationer, at *”... der ved alle udbetalinger skal være navn på modtagerkontoen, der skal matches med modtageren af ydelsen – det der kaldes Beneficiary name i bankverdenen. Det bruges i mange andre lande. På denne måde kan det offentlige og alle andre, der overfører penge sikre sig, at det er den rigtige modtager – og vi kunne måske undgå en del af sagerne om svindel med NemKonto.”*

Endeligt bemærker Danske Handicaporganisationer, at lignende problemer, med digital svindel målrettet borgere med psykiske og kognitive handicaps, finder sted i andre dele af samfundet. Digitaliseringsstyrelsen opfordres til at have ekstra fokus på denne problematik.

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for Danske Handicaporganisationers bemærkninger.

Det bemærkes, at bekendtgørelsen ikke har til hensigt at udvide mulighederne for kompensation i tilfælde, hvor ansøgeren har handlet forsætligt. Der foretages derfor en præcisering i § 1, stk. 4, hvilket uddybes i svaret til Finans & Leasings forslag på side 5.

Det vil i praksis ikke have den tilsigtede effekt at indføre et navnematch mellem modtageren af ydelsen og ejeren af NemKontoen. Det skyldes, at vi i Danmark udbetaler offentlige ydelser via NemKonto systemet. Heri sker der allerede et match af cpr-nummer på modtageren af ydelsen og cpr-nummer på den angivne NemKonto. Kendte former for svindel med NemKonto indebærer, at svindlere ved identitetstyveri af NemID har logget ind i NemKontos selvbetjeningsløsning, og her har angivet en anden konto, som værende borgerens NemKonto. Således vil det i systemet ligne, at borgeren er ejer af den NemKonto, der udbetales til. Det er i dag hverken teknisk eller juridisk muligt, at få oplysninger om navnet på kontoejeren fra banken til NemKonto registeret. Selv hvis det var muligt, ville det ikke være hensigtsmæssigt. Det skyldes, at der er flere legitime formål til at angive en NemKonto, man ikke selv ejer i banken – eksempelvis ved ægtefæller eller borgere med økonomiske værgemål.

Det bemærkes desuden, at der opleves en markant nedgang i tilfælde, hvor borgere ved svindel har fået ændret deres NemKonto, efter Digitaliseringsstyrelsen i april 2021 indførte et fysisk aktiveringsbrev. Derudover arbejdes der kontinuerligt

med sikkerheden – samt med muligheder for i højere grad at anvende risikodata i det kommende NemKonto system.

Digitaliseringsstyrelsen arbejder målrettet med digital inklusion af udsatte borgergrupper og vil også fremover have et særligt fokus herpå.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet:

Social-, Bolig og Ældreministeriet foreslår at:

- § 1, stk. 4, 1. pkt., formuleres således: *"Uanset stk. 3 kan kompensation tildeles, hvis ansøger på grund af psykisk sygdom, betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne eller lignende tilstand ikke har været i stand til at handle fornuftsmæssigt."*
- § 1, stk. 4, 2. pkt., formuleres således: *"Dette beror dog på en konkret vurdering under hensyn til personens mentale tilstand, handlingens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt."*

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for Social-, Bolig- og Ældreministeriets bemærkninger.

Ændringerne i bekendtgørelsens tilsigter at ligestille borgernes rettigheder med principperne i erstatnings- og aftaleretslige spørgsmål. Digitaliseringsstyrelsen har derfor lagt sig op ad de formuleringer, som anvendes i Erstatningsansvarsloven § 24b og Værgemålsloven § 46.

Forslaget om at ændre ordlyden fra sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling og sindstilstand til psykisk sygdom, nedsat psykisk funktionsevne og mentale tilstand, vurderes hensigtsmæssigt for et mere tidssvarende sprogbrug. Forslaget om at gradbøje den nedsatte psykiske funktionsevne vurderes dog uhensigtsmæssigt, da dette vil adskille sig fra linjen i erstatnings- og aftaleretslige spørgsmål.

Finans & Leasing:

Finans & Leasing takker for det fremsendte udkast og støtter grundlæggende op om ændringens hensigt.

Det foreslås at overveje en vis form for dokumentationskrav for offerets mentale tilstand.

Finans & Leasing forstår udkastet til ændringen således, at udvidelsen ikke alene vil omfatte tilfælde af grov uagtsomhed for den pågældende borgergruppe, men også tilfælde af forsætlige handlinger. Dette påpeges uhensigtsmæssigt.

Finans & Leasing bemærker, at det kan overvejes, om den omfattede persongruppe bør kunne få et MitID med begrænsninger, så der eksempelvis kun kan

trækkes beløb til en vis grænse - eller kun foretages visse transaktionstyper. Tilsvarende foreslås, om man kan overveje beløbs- og/eller frekvensgrænser ved udbetalinger til NemKonti for den omfattede borgergruppe.

Endeligt bemærkes, at udbetaleren af ydelser formentligt tjekker diverse registre, såsom cpr-registeret, i forbindelse med udbetalingen, samt at långivere ligeledes tjekker registre såsom cpr-registeret og RKI mv. i forbindelse med en låneansøgning. Hertil foreslås, at den omtalte borgergruppe kunne få en markering i eksempelvis cpr-registeret, som kunne tilgås af en snæver kreds af godkendte virksomheder.

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for Finans & Leasings bemærkninger.

Det fremgår af udkastet til ændringer i bekendtgørelsen, at muligheden for kompensation altid vil bero på en konkret vurdering. Det findes mest hensigtsmæssigt, at de konkrete sagsgange om denne vurdering håndteres på sagsbehandlerniveau. Her vil man eksempelvis bede de relevante ansøgere om at dokumentere deres tilstand på et rimeligt niveau.

Digitaliseringsstyrelsen forstår Finans & Leasings tolkning angående forsætlige handlinger. Det er dog ikke intentionen, at udbetale kompensation, hvis ansøgeren har handlet med forsæt til svindlen, hvorfor sådanne tilfælde ville blive afvist i den konkrete vurdering. Det findes dog hensigtsmæssigt at præcisere § 1, stk. 4, så det fremgår, at undtagelsen ikke gælder situationer med forsæt.

MitID er en digital underskrift, som kan benyttes til verifikation i forbindelse med login. Hvad borgeren har af rettigheder og i øvrigt kan godkende efter login, herunder størrelsen af pengeoverførsler, er således et spørgsmål, den enkelte selvbetjeningsløsning/tjenesteudbyder skal forholde sig til ud fra egne behov og lovgivningens rammer. Såfremt en borger er underlagt værgemål og har fået frataget sin retlige handleevne helt eller delvist, fremgår denne oplysning allerede i dag af cpr-registeret – ligesom en eventuel kreditvarsel vil fremgå heraf. Værgemålsloven hører under Justitsministeriets ressort.

Derudover bemærkes det, at alle borgere, uanset kognitiv tilstand, har ret til at få udbetalt deres berettigede offentlige ydelser, til deres angivne NemKonto. Det findes derfor uhensigtsmæssigt at overveje en beløbs- og/eller frekvensgrænse for udbetalinger til visse borgergruppers NemKonti.

Endeligt bemærkes det, at udbetalende myndigheder ikke tjekker registre i forbindelse med udbetaling af ydelser via NemKonto systemet. Cpr-registeret falder under Indenrigs- og Sundhedsministeriets ressortområde, hvorfor forslag om yderligere opmærkninger bør rettes hertil.

KL:

KL finder det positivt, at gruppen af borgere, der vil være berettigede til at modtage kompensation ved svindel med NemKonto, udvides. KL har ikke bemærkninger til indholdet eller afgrænsningen.

KL ønsker at gøre opmærksom på en anden problematik, vedrørende visse udsatte borgeres manglende eller vanskeligere adgang til at få en bankkonto og dermed også en NemKonto. KL opfordrer til at se på, om der er forhindringer for at sikre, at alle kan få en NemKonto, og om der eksempelvis er regler på bankområdet, der går på tværs af reglerne for NemKonto.

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for KLs bemærkninger.

Alle borgere har som udgangspunkt ret til at oprette en basal betalingskonto i banken. Digitaliseringsstyrelsen er opmærksom på, at nogle borgere har oplevet at blive afvist, når de har ansøgt herom i banken. Dermed har de ikke kunne udpege en bankkonto til deres NemKonto. Det er en problemstilling, som regeringen også er opmærksom på. Erhvervsminister Morten Bødskov har initieret et møde med Finans Danmark, kommunerne og relevante organisationer, så der i fællesskab kan findes en løsning.

Beskæftigelsesministeriet:

Beskæftigelsesministeriet foreslår, at formuleringen "... *sindsygd, hæmmet psykisk udvikling eller lignende tilstand*" i bekendtgørelsens § 1, stk. 4 ændres til noget mindre forhistorisk - eksempelvis "kognitive udfordringer".

Digitaliseringsstyrelsens bemærkninger:

Digitaliseringsstyrelsen takker for Beskæftigelsesministeriets bemærkninger.

Digitaliseringsstyrelsen har taget Beskæftigelsesministeriets bemærkning til efterretning, og har i denne forbindelse justeret § 1, stk. 4, til et mere nutidigt sprog. Justeringen tager udgangspunkt i forslaget fra Social-, Bolig- og Ældreministeriet. Svaret hertil fremgår af side 4.